

אפשר להשאיר הודעה

כתבה: נירה הראל

איירה:אורה איתן

הוצאת עם עובד תשנ"ה

על הספר

ההורים של דודי יוצאים לקניות ומשאירים אותו בבית יחד עם הכלב לשמור על אחותו הקטנה. הטלפון מצלצל מספר פעמים ואנשים שונים, כולל סבתא, מבקשים מדודי להשאיר הודעה.

דודי, שאינו יודע לכתוב, מוצא דרך מקורית משלו להשאיר הודעות להורים בעזרת ציורים. כמו "שפת הסימנים של נועה" של נירה הראל מהווה גם ספר זה הזדמנות מצוינת לנצל את יכולת האוריינות החזותית של הילד ולתת לו ביטחון ביכולות התקשורת שלו, גם אם אינו יודע עדיין לכתוב.

נוסף לנושא זה מביא הספר תמונה של מערכת יחסים במשפחה, יחסי אמון, אחריות ואהבה.

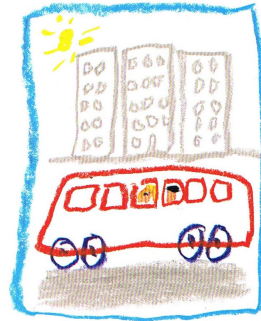
הפעילויות המובאות כאן מתייחסות לקריאה בספר בעזרת הגנת בגן הילדים ולקריאה עצמית בכיתות א-ב

פעילות לפני הקריאה

מה "כתוב" בציור

המורה/גננת תצלם שני איורים מתוך הספר, לדוגמה את איור מספר 1 ואיור מספר 2 ותבקש מן הילדים לספר מה "כתוב" באיור. היא תרשום בצד האיור את כל ההצעות של הילדים, ותתלה את האיורים על הקיר.

איור 1

איור 2

המורה/גננת תקרא את הסיפור ותראה את האיורים

לאחר הקריאה המורה/גננת תשאל:

- ❖ מה ביקשו ההורים מדודי לפני שיצאו מן הבית?
- ❖ מה הייתה הבעיה של דודי ?
- ❖ כיצד התגבר עליה?
- ❖ האם הוריו של דודי הבינו את ההודעה על פי האיורים?

- ❖ כיצד עזרו האיורים לדודי?
- ❖ מה דעתכם על השיטה של דודי להשאיר הודעות? (ראו גם פעילות בהמשך לכיתות א-ב)

התאמת טקסט לתמונה

המורה/גננת תראה שוב את האיורים שהילדים ראו בתחילת הפעילות :
איזה מבין האיורים שראיתם לפני הקריאה מתאים למשפט הבא:

❖ "יש לדינה תור לרופא שיניים בשעה שבע"

❖ "בואו מהר הביתה"

הילדים יתבקשו להצביע על האיור שמתאים, לדעתם, לטקסט.
הילדים ישוו את הפרשנות שהם נתנו לשני האיורים. יש להניח שיהיו פרשנויות כמספר המשתתפים.

דיון: מדוע היו כל כך הרבה אפשרויות? (ראו בהמשך פעילויות לכיתות א-ב)

המשפחה של דודי

הגננת תשאל:

- מי הם בני המשפחה של דודי שאנחנו קוראים עליהם בספר?
- מה כל אחד מהם עושה בספר?
- ספרו על פי האיור הבא מה עושה דודי לפי דעתכם.

- אבא ואמא של דודי סומכים עליו. איך אנחנו יודעים את זה על פי הסיפור?
(לא חששו להשאיר אותו בבית לשמור על אחותו)
- אבא ואמא אמרו לדודי להגיד בטלפון שעוד מעט יחזרו. דודי עשה יותר מזה. מה הוא עשה ומה אנחנו לומדים מכך עליו?

(דודי החליט להשאיר להן הודעות מדויקות, למרות שלא ידע לכתוב. הוא מוכיח אחריות ויצירתיות, הוא ידע לטפל באחותו וכשהשתעמם ידע לטלפן לסבתא שלו, הוא גם היה ממושמע וידע שאסור לצאת מהבית אפילו כשהשתעמם.)

- דודי מגלה דימיון ויצירתיות. איך אנחנו רואים את זה בהתנהגות שלו?
(ההחלטות שקיבל מה לצייר כדי לזכור את ההודעות והיכולת לקשר דברים שממבט ראשון לא כל כך מתקשרים, לדוגמה ההחלטה שלאיילה יש בן שחייב להיקרא בשם עופר)
- אבא ואמא של דודי כשהם חוזרים הביתה מצטרפים למשחק של מסירת ההודעות. מה אנחנו לומדים מכך?
(הם יודעים להעריך אותו, נכנסים לדרך החשיבה שלו, יודעים להודות לו)
- הילדים יספרו על מקרים מהניסיון שלהם שבהם הוכיחו שאפשר לסמוך עליהם.

ההודעה שלי - משחק

חומרים

צבעים

עפרונות

נייר

משחק מס 1 בזוגות ובמליאה

הילדים יתחלקו לזוגות ילד אחד יצייר הודעה בן/בת הזוג ינחשו מה כתוב בהודעה. הזוגות יתחלפו ביניהם. אפשר גם להראות את האיורים במליאה. הזוג הראשון שמנחש נכון זוכה.

משחק מס 2 בקבוצה או במליאה

המורה/גננת תצייר לילדים בקשה או הוראה מסויימת (כמו: **לסגור את החלון, לפתוח את הדלת, להביא לי כוס מים, להיות שקטים**)
הילדים יצטרכו לבצע את ההוראה. מנצחים אלה שהצליחו להבין הראשונים את הבקשה ולבצע אותה.

הודעות מצויירות

הילדים יכינו הודעות מצויירות כמו:

❖ רוצה לראות טלוויזיה

- ❖ בואו נשחק ב....
- ❖ לא רעב עכשיו
- ❖ רוצה לשתות....
- ❖ הולך לחבר
- ❖ יורד לחצר

לכיתות א-ב:

העברת מידע באמצעות סימנים מוסכמים וציורים

אפשר לפתח שיחה על דרכים להעביר מידע דרך תמונות, על היתרונות והחסרונות של דרכים אלה.

המורה תשאל

- מדוע לא הצליחו הוריו של דודי להבין את ההודעות?
- במה עזרו הציורים לדודי?
- האם דודי הבין את שני האיורים של הוריו (בעמוד האחרון של הספר)?
- מדוע?

מכאן נגיע להבנה שיש ציורים, כמו התמונות שדודי צייר לעצמו, שמטרתם לזכור משהו, ויש ציורים שמוסכמים על כל מי ששייך לאותו עולם תרבותי. ציור הלב כמסמל אהבה הוא דוגמה לכך, ולכן השתמשו בו גם הוריו של דודי.

אם רוצים להעביר מידע דרך תמונות אנחנו צריכים שיתקיים לפחות אחד משני התנאים:

- להסכים בינינו על משמעות התמונות
- להשתמש בתמונות שהן חד משמעיות.

המורה תראה לילדים את התמונות הבאות ותשאל

- איזו תמונה מראה לנו:

טלפון ציבורי
מסעדה
לשכת מודיעין
שירותים
חוף רחצה

המורה תראה לילדים את התמרורים הבאים ותשאל:

• איזה תמרור מראה לנו:

אסור לצפור בצופר
מעבר להולכי רגל
שביל לאופנים
מקום לקמפינג
מעגל תנועה
הכניסה לכלי רכב אסורה

לאחר שהילדים יזהו את הסימנים המורה תשאל אותם:

• היכן התמונות היו ברורות וכיוונו אותנו אל התשובה והיכן היו אלה ציורים קבועים שמוסכם עליהם והם מרמזים אל התשובה?

מכאן אפשר לעבור לתרגיל העוסק במשמעות סימני הכתב (אותיות ופיסוק) כסימנים מוסכמים:

• לפניכם משפטים כתובים בכתב המוכר לכם. נסו להביע אותם באמצעות תמונות:
החבר שלי אוהב שוקולד ואני אוהב גלידה.
בגינת הבית שלי צמחו פרחים יפים
אתמול ירד גשם אולם היום השמש זורחת
קראתי ספר מעניין על ילד שהיה קוסם.
לאחר שהילדים יציירו את התמונות אפשר להראות אותן במליאה ולנסות לקשר בין התמונה לבין המשפט.

דיון:

- מהם היתרונות ומהם הקשיים בהפיכת הכתב לתמונות, ובאילו מילים נתקלתם בקשיים?

העשרה והרחבה:

- עולם ללא כתב – כיצד הוא נראה?
- למה עוזר הכתב בחיי יום יום?
- כיצד תורם הכתב להתפתחות התרבות?

הכינו:

ד"ר איה מרבך

ד"ר רחל עזוז

מחברות סדרת ספרי הלימוד "לשון ועוד" בהוצאת רכס